

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ АНТИСЕМІТИЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Суспільно-політичні події, що відбуваються в світі з кінця ХХ ст., актуалізують необхідність більш уважного аналізу практики антисемітизму, яка дещо змінює форми своєї реалізації, зберігаючи, однак, у незмінному вигляді свій агресивний ксенофобський характер, адже це не просто насилля проти євреїв чи єврейських організацій. «Антисемітизм – це певний спосіб мислення» [1]. Зупинимось на цьому більш детально на них.

За строкатою картиною на міжнародній арені далеко не одразу і не завжди можна розгледіти нові небезпеки для єврейства. Позаяк вони з'явилися і потребують певних прогностичних оцінок хоча б на рівні фіксації мейнстриму цих подій. З нашого погляду, своєрідною точкою відліку розгортання новітньої практики антисемітизму стала кривава терористична атака 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку. Варто розуміти, що тут уперше було здійснено таку масштабну операцію проти найбільш потужної держави в світі та ще й на її території. І це було вчинено не по лінії якоїсь іншої держави-ворога, а, скажімо так, майже волонтерами, хоча й належно підготовленими. При цьому надто прикметною ознакою їх є сповідування ідей ісламського екстремізму, які й надихали цих виконавців.

З огляду на вище вказане в ракурсі нашої теми постають ряд закономірних питань. По-перше, чи може перебувати у безпеці хто-небудь в умовах принципового несприйняття екстремістами-фанатиками цінностей і норм сучасної цивілізації? Уявляється, що історичний досвід дає вже достатньо підстав для висновку щодо марності сподівань уникнути такої загрози. А відтак, усвідомлена скоординована на всіх рівнях протидія екстремістській загрозі фанатиків-терористів постає як нагальна потреба виживання людства.

Друге питання постає у зв'язку з подіями теперішньої масової міграції до Європи і можливими її наслідками для положення єврейства. Відмітимо, що глибинні причини цієї міграційної хвилі криються не тільки і не стільки у сирійському конфлікті, через що мільйони місцевих жителів вимушені були покинути свої домівки. Сама ця війна у Сирії, так само як і як безперервна низка терористичних актів в Ізраїлі, що стало майже буденністю його поточного стану, а також численні невдачі за посередництва з боку різних сторонніх сил залагодити увесь післявоєнний ізраїльсько-палестинський конфлікт, свідчать однозначно про те, що ми маємо справу із запеклою боротьбою за життєвий простір. Пояснимо нашу думку.

Варто звернути увагу на постійно зростаюче народонаселення арабських країн, що й характеризує неухильне збільшення демографічного тиску на їх соціально-економічний потенціал. І саме вичерпання цих внутрішніх можливостей забезпечувати прийнятний для всіх життєвий рівень призвело як до так званої арабської весни, так і до появи все нових військових формувань і феномену війни всіх проти всіх. До того ж додалися конфесійні розбіжності тощо. Як наслідок, на Близькому і Середньому Сході активно діють загони Талібану, Аль Каїди, Ісламського Халіфату, Хезболли, Джабхат ан-Нусри, Ахрар аш-Шама, Джейш-аль-Мухаджирин валь-Ансари, Вільної сирійської армії та інших.

Цілком очевидно, що перебування у воєнізованих формуваннях, постійна участь у збройних діях з неминучою перспективою загибелі або каліцтва для принаймні відчутної частини молодих ісламістів є єдино можливим способом заробляння собі на життя. Також не викликати особливих заперечень припущення щодо мотивів їхньої мільйонної міграції до Європи – вона виступає як надійний і спокійний засіб забезпечення важливих екзистенціальних потреб без вагомих індивідуальних трудових зусиль.

З огляду на вказані обставини дещо у новому світлі постає проблема антисемітизму і особливостей протидії йому. Сьогодні слід розглядати антисемітизм у загальному контексті міжцивілізаційного протистояння.

Історично так склалось, що єврейство і Ізраїль перебувають на форпості в оточенні іншої цивілізації. Ми у даному випадку спираємося на добре відомий фундаментальний висновок С. Хантингтона про те, що саме культурно-цивілізаційні відмінності між народами, в основі яких лежать релігійні корені, виступають головним протиріччям постбіполярного світу.

В самому Ізраїлі влада скеровує дії на гарантію безпеки та існування держави різними шляхами, в тому числі і через будівництво величезного муру вздовж всього кордону з арабськими сусідніми країнами. Проте ці заходи в принципі не здатні виключити все нові терористичні атаки. Так, лише з жовтня 2015 р. по лютий 2016 р. було скоєно 228 терактів и спроб терактів. З них 47% були здійснені особами молодше 20 років. 80% з нападників виявились мешканцями палестинської автономії, а кожен дев'ятий-десятий з них — це жінки [2]. На жаль, терористична активність перетворилась на узвичаєний спосіб життя, вона не оцінюється як серйозний виклик загально визнаним цінностям миру і фактично сприймається майже як внутрішня справа Ізраїлю, на якого, до речі, й покладається основний тягар відповідальності за це.

На жаль, сьогоднішньою реалією більшості країн ісламського світу є культура війни, специфічною рисою котрої є образ ворога, вже сама наявність якого пояснює проблеми в житті держави і окремого індивіда, що й вимагає від нього знищення цього ворога як цілком шляхетної життєвої цілі. Своєрідною складовою цієї культури війни й виступає нині антисемітизм і як державна політика, наприклад, за часів іранського президента Махмуда Ахмадінежада, і як стереотип масової свідомості, і як практика погромів і терору. Одночасно з цим у світовій політиці набирає авторитету культура миру, стосовно чого ще в 1998 р. ООН ухвалила відповідну резолюцію, а європейські політики зайняті її практичною розбудовою на старому континенті.

На відміну від деяких політологів масову міграцію до Європи під впливом війни у Сирії ми розглядаємо не як чийсь підступи проти цілісності Євросоюзу. До речі, це чудово усвідомлюють в Ізраїлі [3]. Не є секретом, що останнім десятиліттям морем нелегально здійснювали в'їзд через Італію, Грецію,

Португалію, Іспанію потоки мігрантів. Це по суті є одним із способів розв'язання демографічної кризи в країнах, обтяжених війнами, безробіттям, соціальною невладштованістю. Молоде покоління в умовах доступності до мереж всесвітньої комунікації, взявши західноєвропейські соціальні стандарти за власні референтні значення, кинулось за безтурботним життя. Однак мігранти у більшості своїй залишаються носіями релігійної нетерпимості, побутових упереджень, носіями культури війни. Цілком очікуваним є прогноз ізраїльських авторів, що «в результаті масового вторгнення в Європу мусульман антисемітизм поза всякого сумніву посилиться» [4]. І пов'язано це буде як з тим, що лідери ісламських екстремістів планують створювати «територіальні анклавів всередині різних країн» [5], так і з ймовірними девіаціями в механізмі захисної реакції корінного європейського населення щодо всіх «чужих», у тому числі, євреїв.

У підсумку зазначимо, що кожен історичний період має свою специфіку, що потрібно враховувати, коли йдеться про протидію антисемітизму. Ми розглядаємо антисемітизм як один із проявів екстремізму, що базується на радикальних поглядах, згідно з якими всі суспільні негаразди і навіть індивідуальні життєві невдачі є наслідком чиеїсь (у даному разі – євреїв) злої волі, через що навкруги панує несправедливість. Теперішній антисемітизм водночас і створює, і апелює до образу єврейства як джерела, носія, захисника і маніпулятора як глобальної, так і всередині окремих держав економічної несправедливості. Разом із фактом панування транснаціональних корпорацій ця ідея все сильніше тисне на національний життєвий простір. Для відновлення справедливості екстремізм вдається до застосування насилля, виправдовуючи це сповідуваними ним же самим морально-етичними або релігійними імперативами, міфологізованою історичною пам'яттю. А відтак сама логіка ненависті та нетерпимості, властива екстремізму, скеровує дії його прибічників у бік терористичної діяльності.

При цьому екстремізм видає природну плуральність і недосконалість світу, розшарування людей за ознаками інтелекту, таланту, працелюбності за

доказ правоти власних поглядів. Він ігнорує об'єктивний характер проблем і труднощів життя, маніпулює суб'єктивними прагненнями людини, особливо молодії, жити у відповідності до високих ідеалів та соціальних стандартів.

Антисемітизм є антиподом культури миру, супутником властивої екстремізму войовничості. Протидія антисемітизму виступає складовою боротьби проти сил, що діють під прапором наступу на західну цивілізацію і на християнство. Зміцнення цінностей і позицій реального гуманізму набувають значення однією з неодмінних передумов протидії антисемітизму.

Література:

1. Танья Я. П'ятдесят питань про антисемітизм. – К.: Дух і Літера, 2009. – 176 с.
2. ШАБАК: около половины терактов совершены арабами моложе 20 лет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://evreimir.com/115211/budni-ne-intifady-2/>
3. Сирийская (анти) Федерация [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://evrey.com/sitep/analysis/arkhiv.php3?menu=07-15/2.htm>
4. Аврутин М. Чем закончится третье нашествие мусульман на Европу? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://evreimir.com/106538/15-09-27-avrutin_3jihad/#comment-157197
5. Высокий остров в бушующем океане...[Електронний ресурс]. – Режим доступу :// <http://www.evrey.com/sitep/analysis/arkhiv.php3?menu=08-15/2.htm>